

Aron Lund: Rebellerna i nordvästra Syrien knäar under de ryska bombningarna

[Ur bloggen "Syria in Crisis" på [Carneigie Endowment for International Peace](#), 25 januari 2016. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Just nu handlar Syrien bara om fredsprocessen som ska börja på fredag [29 januari] i Genève i Schweiz, trots att den har begränsade möjligheter att lyckas. Men samtidigt som parterna samtalar, fortsätter de att strida, och den rysk-iranska militära interventionen fortsätter att trötta ut de syriska rebellerna. Den 30 september fällde det ryska flygvapnet sina första bomber i Syrien. Den iranska regeringen anslöt sig genom att samla ihop en expeditionskår av iranska, irakiska och afghanska shiitiska islamister till fronten söder om Aleppo.

I en artikel till *Vice News* nyligen uppmärksammade den amerikanska frilansjournalisten och Syrienexperten Sam Heller den uppsjö av desperata krav på stöd utifrån som kom från rebeller i nordvästra Syrien. Även om de flesta frontlinjerna har bibehållits med små eller inga förändringar, så verkar fyra månaders skoningslösa ryska bombningar och offensiver från den syriska arabiska armén och dess shiitiska allierade ha gjort upprorsmakarna utmattade.

Ett långsamt stärkande av Assads position

I början av december försökte jag i ett inlägg på *Syria in Crisis* utvärdera hur omfattande regeringens framgångar var.¹ Såvitt jag kunde säga då var det uppenbart att Assad hade stabiliserat sina ställningar, men de övergripande framstegen verkade vara en besvikelse och bilden var blandad. Vi var tvungna att vänta och se.

Men sedan dess har Assad fortsatt att ha framgångar. Ordföranden för USA:s generalstabschef, general Joseph F Dunford Jr, konstaterade nyligen att "regimen är i ett bättre läge nu" än före interventionen. Efter fyra månader har effekterna av det gemensamma rysk-iransk-syriska fälttåget faktiskt börjat visa sig.

I södra Syrien har den jordanska regeringen och dess allierade hållit tillbaka de syriska militanta grupper som den stöder (genom det så kallade Militäroperativa centret), antingen på grund av bristande tilltro till deras förmåga eller som en del av en överenskommelse med Moskva. Det florerar rykten om att Ryssland försöker förhandla fram ett eldupphör direkt med Jordanien, och kanske en eller flera andra stater. Nyligen startade en ny omgång strider bland rebellerna, som ytterligare försvagade Assads motståndare i söder, till och med samtidigt som regeringen vidtog åtgärder för att återerövra staden Sheikh Miskeen. Även om det ännu inte har skett något tydligt genombrott är Assad förvisso på offensiven i södra Syrien.

Situationen har varit mer flytande i det rebelldominerade norr, där den syriska regeringen, Iran och Ryssland har satt in huvuddelen av sina insatser. Den Assadvänliga koalitionen har inte lyckats

1 På svenska på [marxistarkiv.se](#), [De syriska kurderna i centrum för USA:s anti-jihadistiska strategi](#) – ö.a.

vända på nederlagen från våren 2015, då den i snabb följd förlorade Idlib, Jisr al-Shughour och Ariha. Men ändå har armén gjort betydande framsteg i nordväst. Med hjälp av en sammanslutning mellan den syriska armén, dess milis de Nationella försvarsstyrkorna och lokala alawitiska grupper har upprorsmakarna drivits bort från de sunnibefolkade norra högländerna i guvernementet Latakia. Samtidigt har Iranstödda shiamiliser intagit en allt större enklav söder om Aleppo och hotar nu att omringa Aleppo från väster, där upproret står inför svåra strukturella problem. Under tiden har en syrisk arabisk armégrupp längre österut gått in i områden som ockuperats av den självutnämnda Islamiska staten, samtidigt som en kurdisk styrka gått in från andra hållet. Båda sidor verkar inta positioner för att vinna på försvagningen av Islamiska staten i Aleppo.

Det har förvisso varit ansträngande för regeringen att trappa upp på flera fronter, men det verkar ha tröttat ut upprorsstyrkorna ännu mer. Rebellerna i norra Syrien drabbas av syriska och ryska bombningar uppifrån och försöker avvärja fientliga angrepp på alla fronter, och börjar visa allvarliga tecken på att vara ansträngda.

Kriget i norra Latakia

Den regeringsvänliga offensiven i norra Latakia gick långsamt på sin väg genom svår bergsterräng. Många av dessa områden hade kontrollerats i två eller tre år av en koalition mellan lokala sunnitiska rebeller och utländska jihadister, som hade haft gott om tid att gräva ner sig, beså marken med landminor och utarbeta försvarsplaner. Även om regeringen kunde utnyttja alawitiska frivilliga från de södra delarna av bergen saknade den ändå en stor markstyrka. Istället beslutade armén att lita till en överväldigande eldkraft, inklusive de moderna artillerisystem som den nyss fått från sin ryska allierade, såsom raketavfyringsrampen TOS 1A. Genom att systematiskt överösa Latakias skogbevuxna bergsidor och små bondbyar med flygangrepp och raketattacker, gjorde de det nästan omöjligt för fienden att ha några fasta ställningar.

Under de första månaderna var framstegen långsamma och inte imponerande. Men berg för berg lyckades armén och dess miliser att skjuta sig fram till högre terräng med utsikt över Salma, en by som sedan 2012 hade fungerat som ett stöd för rebellernas kontroll i norra Latakia. Efter tre månaders påfrestande bombningar och en långsam reträtt befann sig rebellerna i en position där de inte kunde uppåda ett effektivt försvar. Den 12 januari förkunnade den syriska arabiska arméns överkommando att de hade erövat Salma och efter det rasade oppositionens försvar samman.

Den 21 januari intog armén byn Khan al-Jouz norr om Salma, och fick därmed kontroll över vägkorsningen med huvudväg M4 som knöt samman rebellfästena Jebel Turkman och Jisr al-Shughour i guvernementet Idlib. Det hotade att isolera de kvarvarande försvarsstyrkorna, som uppenbarligen beslutade att dra sig tillbaka och fly mot Jisr al-Shughour medan det fortfarande fanns tid. Inom tre dagar hade armén erövat Rabiah och beseglat sin kontroll över Jebel Turkman.

Motståndet fortsätter i området Jabal Akrad öster om Rabiah, och de tätt skogbevuxna bergen i denna region kan göra det möjligt med gerillamotstånd och sabotageoperationer. Men i praktiken har tre års rebellherravälde i norra Latakia tagit slut. Som en journalist på den statligt ägda TV-kanalen Ikhbariya uttryckte det i en direktsändning från scenen i Rabiah, kan regeringen nu ”rycka fram på landsbygden kring Jisr al-Shughour och förena fronterna på landsbygden i norra Latakia

med den centrala sektorn.”

Om det låter som dåliga nyheter för de syriska rebellerna så är det för att det är det.

Alltför mycket att sköta?

Enligt de kommentarer som den oppositionsvänliga nyhetssajten *Syria Direct* har samlat har rebellledare i norra Latakia hänfört sammanbrottet i Salma till ”brist på tillgängliga krigare”. ”Flera gånger krävde vi att de andra brigaderna skulle skicka förstärkningar till kustfronten i Latakia”, berättade en talesman för den mäktiga fraktionen Ahrar al-Sham till sajten. Men det kom inga förstärkningar, klagade han, eftersom ”rebellerna i norr prioriterar Aleppofronten på grund av gränsövergången Bab al-Hawas betydelse.”

Liknande uppfattningar hördes från Muslim al-Shishani, en tjetjensk ledare för en liten grupp utländska jihadistkrigare. I ett videouttalande som översatts till arabiska klagade han bittert på hur Salmas försvarare hade svikits av rebellerna i de angränsande guvernementen. ”Det var som om vi var avskurna från andra områden i Syrien, eftersom bara väldigt få mujahedin kom för att hjälpa oss.” Han förklarade att de lokala brigaderna hade förlorat mycket kraft under den interna jihadistiska splittringen med Islamiska staten 2013-2014, och klagade på att krigarna i guvernementet Idlib helt enkelt verkade ignorera sina bröders svåra belägenhet i norra Latakia.

Det är lite orättvist. Upprorsmakarna i Idlib har det svårt efter fyra månaders rysk-syriska flygräder och de är aktiva på tre eller fyra fronter på en gång. De kan näppeligen avvara några män till andra områden. Enligt en person som följer det syriska upproret på marken beror det inte på att det saknas villiga rekryter eller beväpnade män (som är ett problem för regeringen). Istället är det på grund av att oppositionens avsevärda truppreserver är alltför utspridda och har en alltför svag ledning för att kunna samordnas på flera fronter. Bara några få av de bättre organiserade stora grupperna, liksom alla möjliga sorters ideologiska jihadistiska av olika storlek, tenderar att röra sig dit fienden finns – och dessa grupper har redan händerna fulla. Huvuddelen av de tillgängliga krigarna är knutna till små grupper ur Fria syriska armén som har föga förmåga eller motivation att genomföra uppdrag utanför sin egen hemstad.

Krav på utländska krigare

Denna oförmåga att koncentrera krigare dit de behövs har fått en del rebellbefälhavare att kräva en annan sorts förstärkningar.

I slutet av december krävde den dominerande islamistiska koalitionen i Idlib, vid namn Jaish al-Fath, sunnitiska frivilliga krigare från utlandet. Islamistiska präster inklusive den saudiske jihadist Abdullah al-Moheisini, en inflytelserik person i Jaish al-Fath, har till och med påbjudit att det är *faird ain* att ansluta sig till kriget i Syrien. *Faird ain* är ett islamskt begrepp som betyder att det är en personlig plikt som ankommer varje duglig muslimsk man. För Moheisini är Syrien den viktigaste fronten i ett försvarskrig mot ett krypande iranskt övertagande av sunnitiskt territorium. ”Antingen stoppar vi det shiitiska angreppet eller så kommer vi att gråta och ångra det senare, som vi gjorde med Irak och Libanon”, säger han, ”och imorgon Syrien.”

Ett omtvistat stridsrop

Moheisinis syn på konflikten i Syrien som ett obligatoriskt heligt krig delas uppenbarligen inte av särskilt många av världens 1,6 miljarder muslimer, eftersom högst några få tusen utlänningar har valt att anmäla sig som frivilliga till Jaish al-Fath. Som Sam Hellers intervjuer med syriska olik-tänkande klart visar är det nya uppropet om utländska krigare faktiskt omtvistat till och med bland Assadfientliga syrier. ”Ha, som om vi behöver mer al Qaida”, hänskrattade en journalist som arbetade i ett rebelldominerat område.

Trots att en av dess viktigaste delar är den al Qaida-anknutna Nusrafronten, hade Jaish al-Fath tidigare aldrig uppmanat icke-syrier att ansluta sig till kampen. Nusrafronten var fullt upptagna med att rekrytera utlänningar till sina led, men de andra medlemmarna i koalitionen var noga att undvika all anknytning till den internationella terrorismen. Men efter att ha fått ta emot det ena slaget efter det andra från Ryssland, Iran och Assad har Jaish al-Fath övergivit försiktighetsprincipen.

Det ledde till att Faylaq al-Sham, ombud för muslimska brödrskapet och medgrundare av Jaish al-Fath för nästan ett år sedan, omedelbart hoppade av. Faylaq al-Sham har inte formellt tagit upp frågan om utländska krigare som ett skäl att lämna Jaish al-Fath – istället mumlade de något om att ha viktiga ärenden i Aleppo – men med tanke på brödrskapets strategiska beslut att försöka vinna stöd från den politiska mitten och dess djupt rotade rädsla för att hamna på den svarta listan av terrorister, så verkar det uppenbart.

Detta är sämsta möjliga tidpunkt för interna konflikter bland rebellerna i norra Syrien. När det bröt ut skärmytslingar i Salqin mellan Nusrafronten och Ahrar al-Sham, som är den andra viktiga gruppen i Jaish al-Sham, gav det rysningar längs ryggraden på många av oppositionens anhängare. Men konflikten tyglades snabbt.

Det är dock inte bara mörkt för den syriska oppositionen. Så länge de interna meningsmotsättningarna inte hindrar det militära samarbetet kommer rebellerna i Idlib att vara en formidabel styrka. Med ett stadigt flöde av stöd från Saudiarabien, Qatar, Turkiet och USA via den turkiska gränsen kommer Assad att få fullt upp om han försöker gå öster om Latakia. Och även om den syriska presidenten vinner mark just nu, så finns det mycket osäkerhet kvar om regeringens förmåga och sammanhållning. Statsapparaten är utmattad efter fem års konflikter och Assads trupper har varit på offensiven under fyra månader utan uppehåll. Om armén tvingas sakta in och dra efter andan så kan rebellerna få tid att gruppera om – och kanske deras utländska uppbackare kommer att utöka vapenleveranserna när processen i Genève väl kör fast?

Ja, kanske. Men just nu är de syriska rebellerna illa ute.